

การแข่งขันทางอุดมการณ์ในโลกมุสลิม

นำเสนอเมื่อ : 24 ธ.ค. 2552

การแข่งขันทางอุดมการณ์ในโลกมุสลิม *

ขอบเขตของความรุนแรงและความโกรธแค้นอันเนื่องมาจากการที่สื่อมวลชนตะวันตกได้พิมพ์การตูลอเลี่ยนพระศาสดาของศาสนาอิสลามได้ขยายวงกว้างจนถึงขนาดว่าหลายประเทศตะวันตกเริ่มวิตกกังวลใจอย่างมากเกี่ยวกับผลกระทบระยะยาวต่อความสัมพันธ์ทางการทูตและการค้าที่ตนมีในโลกมุสลิม

อย่างไรก็ตาม น่าสังเกตว่า เหตุการณ์นี้ไม่ใช่เป็นเหตุการณ์เดียวที่เพิ่งเกิดขึ้น แต่ทว่าเป็นการทำซ้ำ ทำซ้ำ

ซึ่งในที่สุดนักการศาสนาอิสลามได้ตกลงใจนำเรื่องนี้เข้าสู่สมานักการศาสนาอิสลามในหลายสิบประเทศมุสลิม โดยเฉพาะที่รัฐซาอุดีอาระเบีย

อย่างไรก็ตาม การประชุมสุดยอดของกลุ่มโอไอซี (Organization of Islamic Conference) ที่ผ่านมา

ซึ่งรัฐซาอุดีอาระเบียได้เป็นเจ้าภาพนั้นได้ส่งสัญญาณที่สำคัญคือ โลกอาหรับที่อ้างว่าเป็นพวกสายกลางได้ประกาศต่อต้านการก่อการร้าย นอกจากนี้ รัฐซาอุดีอาระเบียพร้อม

ที่จะทำหน้าที่เป็นผู้นำของกลุ่มประเทศมุสลิมสายกลางที่สนับสนุนสันติภาพและการแก้ไขปัญหา

ด้วยสันติวิธี ในรูปหมู่ประวัติศาสตร์ ซึ่งบรรดาผู้นำของรัฐมุสลิมได้ยืนถายรวมกันนั้น บุคคลสำคัญ

ที่ยืนอยู่ข้างกษัตริย์ซาอุดีอาระเบีย คือ นายกรัฐมนตรีมาเลเซีย และสุลต่านแห่งรัฐบรูไน ซึ่งใ้หน้ยที่นาสนใจยิ่ง

ดังนั้น ผู้เขียนจึงถือโอกาสนี้ ขอเลาภูมิหลังหรือพัฒนาการของการแข่งขันทางอุดมการณ์รวมถึงกระแสความ

คิดที่สำคัญในโลกอาหรับ

ซึ่งถือว่ามีอิทธิพลอย่างมากในการกำหนดทิศทางการเมืองในโลกมุสลิม

การปรากฏตัวขึ้นของการรู้จักตัวตนของตนเอง

ในด้านการเมือง

คำว่าอาหรับแทบไม่มีความหมายอะไรมากนักก่อนศตวรรษที่ 20

เนื่องจากดินแดนส่วนใหญ่ในภูมิภาคตะวันออกกลางได้ถูกครอบงำโดยจักรวรรดิออตโตมันและจักรวรรดิกาจารย์ อย่างไรก็ตาม

ดินแดนอาหรับต่อมากลับได้กลายเป็นเป้าหมายสำคัญในการตัดทอนกำลังและอำนาจของจักรวรรดิออตโตมันที่มีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาลโดยมีศูนย์กลางอำนาจอยู่ที่นครอิสตันบูล (Istanbul)

เนื่องจากตุรกีได้เข้าร่วมกับเยอรมนีในการขยายแสนยานุภาพในต้นศตวรรษที่ 20

ดังนั้น การสิ้นสุดลงของสงครามโลกครั้งที่ 1

จึงได้ส่งผลให้จักรวรรดิออตโตมันซึ่งมีอายุถึงสี่ศตวรรษต้องสิ้นสุดลงในเวลาต่อมา (ปี ค.ศ. 1918)

ดินแดนพระจันทร์ครึ่งเสี้ยว

ซึ่งเคยเป็นประเทศราชของจักรวรรดิออตโตมันได้ถูกแบ่ง

ออกเป็นสามส่วน โดยสองส่วนแรก คือ อิรัก

และปาเลสไตน์ได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ อีกส่วนคือ

ซีเรียได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส

น่าสังเกตว่า ความรุนแรงของสงครามโลกครั้งที่ 1

ได้ทำให้อังกฤษและฝรั่งเศสบอบช้ำจนขนาดที่สหรัฐอเมริกาต้องเข้าช่วยในการรบกับเยอรมนีในช่วงสงคราม อย่างไรก็ตาม

สหรัฐอเมริกาก็ได้เริ่มถอนตัวออกจากเวทีการเมืองโลกทันทีที่สงครามโลกสิ้นสุดลง

ภาวะเช่นนี้ส่งผลให้อังกฤษและฝรั่งเศสยังคงดำรงตนเป็นศูนย์กลางของเวทีการเมืองและการทูตของโลก

ซึ่งได้เปิดโอกาสให้อังกฤษและฝรั่งเศสสามารถกลับเข้ามาแทรกแซงหรือแม่กระทั่งครอบงำดินแดนที่เคยเป็นประเทศราชของ

ออตโตมัน

ในขณะที่อังกฤษและฝรั่งเศสพยายามกลับเข้ามาบีบคั้นในโลกอาหรับ

ประชาชนพื้นเมืองในดินแดนอาหรับได้เริ่มตระหนักมากขึ้นในเรื่องของเผ่าพันธุ์ที่แท้จริงของตนในลักษณะการเมือง

ดังเห็นว่าได้มีขบวนการชาตินิยมอาหรับลุกขึ้นปลุกกระแสรวมชาติอย่างสำเร็จเป็นจำนวนมาก เช่นในกรณีของอียิปต์ในปี ค.ศ. 1922 ชาอูดีอาระเบียในปี ค.ศ. 1932 และอิรักในปี ค.ศ. 1932

ชาวอาหรับพวกนี้เริ่มรู้สึกถึงความเป็นเผ่าพันธุ์ของตนเองผ่านการฟื้นฟูระบบขนบธรรมเนียม ภาษาและสัญลักษณ์อาหรับ

หลังจากที่ได้ถูกรวบงำโดยออตโตมันและถูกแทรก

แซงจากตะวันตกมาเป็นเวลานาน

ความรู้สึกเป็นชาติจึงได้เกิดขึ้นมาในเวลานี้และกระบวนการสร้างชาติจึงได้เกิดขึ้นจากซากเดิมที่จักรวรรดิออตโตมันได้ทิ้งไว้

ตุรกีเป็นประเทศแรกในโลกอาหรับที่ก้าวเข้าสู่กระแสแห่งความเป็นสาธารณรัฐ ดังเห็นวาทะประธานาธิบดีเคมัล อัสตุตาเติร์ก (Kemal Attaturk)

แห่งตุรกีได้เป็นผู้นำที่มีความคิดก้าวหน้าและมองการณ์ไกลจึงได้ตัดสินใจยกเลิกระบบกาลีบในประเทศตุรกี

ซึ่งถือวาทะเป็นการทำลายศูนย์แห่งอำนาจทางศาสนาที่เคยรักษากฎระเบียบและการตีความความเชื่อของศาสนาอิสลามที่มีอายุยาวนานกว่าพันปี

เคมัลมีความต้องการที่จะเชิดชูระบบสาธารณรัฐที่สามารถโอบอุ้มคนหลายเผ่าพันธุ์ไว้ด้วยกันเพื่อผลักดันสาธารณรัฐตุรกีที่อายุน้อยมากออกจากอิทธิพลของโลกศาสนาไปสู่โลกในแบบวิถีประชา หรืออีกนัยหนึ่ง

ตุรกีพยายามสร้างเอกลักษณ์ใหม่ที่เน้นความเป็นเติร์กมากกว่าความเป็นอิสลาม แม้ว่าในความเป็นจริง ตุรกีมีประชากรส่วนใหญ่ของประเทศเป็นมุสลิม

ในขณะที่

อียิปต์กลับมองเห็นตนเองในความเป็นอาหรับทั้งในด้านเชื้อชาติและภาษาจึงเริ่มสร้างชาติรอบๆ สิ่งเหล่านี้ อียิปต์ อิรัก และซีเรียจึงเป็นอีกตัวอย่างที่ประชาชนรู้สึกถึงความเป็นชาติที่พูดภาษาอาหรับ

การรุกรานในกรุงไคโรและในเมืองต่างๆในอียิปต์ในที่สุดได้นำไปสู่การได้รับเอกราชสมบูรณ์จากอังกฤษในปี 1936

และกรุงไคโรได้พยายามรักษาดำแหน่งของตนเองในฐานะศูนย์กลางแห่งการเวียนรูศาสนาอิสลามของโลกอาหรับ

ในขณะที่ชาติอาหรับอื่นๆ กำลังสร้างชาติ แต่ในอีกด้านหนึ่งของโลกมุสลิมในเอเชียใต้

แนวคิดที่ฟูความคิดเกี่ยวกับแก่นแท้ของศาสนาอิสลามได้ปรากฏตัวขึ้น ดั้งเดิมในการเกิดขึ้นมาของขบวนการของสำนักคิดตาบลิเก้ (Tablighi Jamaat) ในทศวรรษที่ 40

ซึ่งมีเป้าหมายที่จะปลุกชาวมุสลิมในอินเดียให้ตื่นจากความลุ่มหลงในการบูชาหลุมศพหรือบรรพบุรุษ และกระตุ้นให้ชาวมุสลิมในอินเดียรู้จักการแสวงหาสัจธรรมที่แท้จริงในแบบอย่างประชาคมมุสลิมที่ดี

ซึ่งต่อมาแนวความคิดนี้ได้แพร่เข้าไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ปากีสถานในทศวรรษที่ 60 แม้ว่าแนวคิดนี้ได้รับการตอบรับอย่างกว้างขวาง แต่ทว่าแนวความคิดนี้ไม่ได้มีนัยทางการเมืองเท่าใดนัก

สงครามโลกครั้งที่สอง (ค.ศ.1938-1945)

ได้ทำให้สหรัฐอเมริกากลายเป็นมหาอำนาจโลกและได้ส่งสัญญาณว่าอังกฤษและฝรั่งเศสได้ลดบทบาทลงในเชิงอำนาจทางทหาร

โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่สามารถควบคุมสถานการณ์การรุกรานของประชาชนที่อยู่ใต้ปกครองในอาณานิคมภายใต้พลังชาตินิยม ในที่สุด

รัฐบาลอังกฤษและฝรั่งเศสจึงต้องตัดสินใจให้อเอกราชอย่างสมบูรณ์แก่ดินแดนต่างๆ เช่น ซีเรีย (1946) เลบานอน (1946) ลิเบีย (1951) มาเลเซีย (1957) เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การจัดตั้งรัฐอิสราเอลในปี ค.ศ. 1948

(คือหลังจากสงครามโลกครั้งที่สองได้สิ้นสุดลงไม่นานนัก)

โดยการสนับสนุนของอังกฤษและสหรัฐอเมริกาได้สร้างความไม่พอใจให้แก่อาหรับ ยิ่งกว่านั้น

เหตุการณ์การยึดนครเยรูซาเลมของกองทัพอิสราเอลได้สำเร็จในเวลาต่อมาได้กลายเป็นชนวนสำคัญที่ทำให้เกิดความตึงเครียดและความขัดแย้งอย่างรุนแรงเนื่องจากนครเยรูซาเลมเป็นที่ตั้งของมัสยิดอัล อัก ซอร์

การที่นครเยรูซาเลมต้องถูกพวกทหารยิวยึดครองได้มีผลทางจิตวิทยาแก่ชาวอาหรับเป็นอย่างมาก

และได้กลายเป็นต้นกำเนิดของแรงบันดาลใจให้กับกลุ่มนักคิดมุสลิมทั่วไป องค์การโอไอซีได้เกิดขึ้นมาในบริบทนี้เช่นกัน

แต่น่าสังเกตว่าสำหรับนักคิดที่หัวรุนแรงที่เกิดขึ้นในยุคต่อมากลับได้ใช้เหตุการณ์นี้เป็นเหตุผลในการต่อสู้แบบจีฮัด ดังเห็นว่า

กระแสของอิสลามได้เคลื่อนตัวไปสู่ทิศทางความคิดในเรื่องการต่อสู้ (Jihad) ซึ่งเน้นมิติทางการทหาร

(จีฮัดที่เน้นมิติทางศีลธรรมยังคงเป็นกระแสหลักที่มีอยู่ทั่วไปในชุมชนมุสลิมทั่วโลก) ในขณะเดียวกัน

การรักษากฎหมายและระเบียบทางศาสนาอิสลาม (Sharia) ได้ถูกนำมาใช้อย่างเข้มข้นโดยกลุ่มนี้

กระบวนการนี้ได้เกิดขึ้นในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่โลกอาหรับเริ่มเห็นวาทินแดนของตนเองได้

ถูกรุกรานจากชนชาติยิวโดยมีชาติตะวันตกให้การสนับสนุน

ในตอนนี้ กระแสชาตินิยมอาหรับได้ลดบทบาทลง

แต่กระแสความคิดอิสลามทางการเมือง (Islamism)

กลับเพิ่มบทบาทมากขึ้นและมีนัยทางการเมืองที่เน้นลักษณะเชิงรุกมากขึ้นเพื่อที่จะบรรลุผลที่ต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

เมื่อโลกอาหรับได้ย่างก้าวเข้าสู่ยุคทศวรรษที่ 50 และ 60

กระแสแนวคิดที่เกิดขึ้นใหม่ที่มาแรงในโลกมุสลิมจึงเกิดขึ้นมาจากการตีความศาสนาอิสลามของนักคิดมุสลิม อย่างเช่น กัดบ (Qutb) แห่งอียิปต์

โมดูดี (Maududi) แห่งปากีสถาน และโคไมนี (Komeini) แห่งอิหร่าน

นักคิดกลุ่มนี้ได้ประสบความสำเร็จในการเผยแพร่ความคิดในบ้านตนเองและมีควมปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะแพร่ความคิดของตนไปสู่สังคมมุสลิมอื่นๆ

น่าสังเกตว่านักคิดกลุ่มนี้ไม่เพียงแต่เรียกร้องให้นำกฎปฏิบัติทางศาสนาอิสลาม (Sharia) มาใช้อย่างเคร่งครัด แต่ยังได้พัฒนากระแสความคิดอิสลามไปไกลถึงการสร้างประชาคม หรือโลกมุสลิมโดยมีพื้นฐานจากบรรดามุสลิม (Umma) โดยหวังว่าโลกมุสลิมสักวันหนึ่งจะรวมตัวกันจนมีลักษณะเป็นสากลจักรวาล

นักคิดกลุ่มนี้พัฒนาแนวคิดไปไกลในทิศทางที่เห็นว่าโลกใบนี้ควรเปลี่ยนเป็นอิสลาม (Islamization) และได้ลงมือทดลองความคิดอิสลามในแบบของตนจริงกับชุมชนมุสลิมในระดับต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของประวัติศาสตร์ของโลกมุสลิม อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแนวคิดของนักคิดอิสลามกลุ่มนี้ได้รับการตอบรับในหลายชุมชน แต่มักจำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มเยาวชนในร่วมหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นหลังยุคได้รับเอกราชเอกราช หรือกลุ่มประชาชนที่มีฐานะยากจนเท่านั้น

กระแสแนวคิดอิสลามในหลายแห่งในยุค 60 และ 70 เป็นต้นมาจึงมีความแตกต่างไปจากแนวคิดอิสลามแบบเดิม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมและการเมืองในแต่ละประเทศ หรือแม้แต่ในแต่ละท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ในช่วงทศวรรษ 70 นี้ได้เกิดเหตุการณ์สำคัญมากมายที่ส่งผลทางจิตวิทยาให้แก่การก่อตัวของขบวนการอิสลามแบบใหม่ โดยเฉพาะในอิหร่าน มาเลเซีย ปากีสถาน อียิปต์ เป็นต้น

กระแสแนวคิดของนักคิดกลุ่มนี้ยังไม่สามารถรับการสนับสนุนจากประเทศส่วนใหญ่มากนัก เพราะผู้นำเผด็จการของหลายประเทศมุสลิมในขณะนั้นได้ใช้แนวคิดสังคมนิยมในการบริหารประเทศจึงยังแสดงท่าทีไม่สนับสนุนความคิดดังกล่าวอย่างเต็มที่ และในบางครั้งพยายามปราบปราม ดังเช่นในกรณี กัดดาฟี (Gaddafi) แห่งลิเบีย ประธานาธิบดีบูเมอดีน (Boumedienne) แห่งอัลจีเรีย ประธานาธิบดีนาเซอร์ (Nasser) แห่งอียิปต์ พรรคนีโอเดสตู (Neo-Destour) แห่งตูนีเซีย พรรคสาธารณรัฐอาหรับเยเมน (Yemen Arab Republic) ในเยเมน พรรคบาท (Ba-ath) หลังจากที่ได้ขึ้นสู่อำนาจในซีเรียในปี ค.ศ. 1963 น่าสังเกตว่าในช่วงนี้ ผู้นำเผด็จการในอียิปต์และซีเรียยังได้แสดง

ความปรารถนาที่จะเห็นประเทศอาหรับรวมตัวกันภายใต้ระบอบสังคมนิยม
และพยายามตีความว่า

ลัทธิสังคมนิยมเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดแบบอิสลาม

จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1967

เมื่อกองทัพอิสราเอลได้กรีธาทัพและยึดนครเยรูซาเลมได้สำเร็จ

ซึ่งถือว่าเป็นชนวนสำคัญที่นำไปสู่สงครามใหญ่ระหว่างรัฐอิสราเอลกับรัฐอาหรับใ
ในปี ค.ศ. 1973

แนวคิดอิสลามสายใหม่จึงปรากฏขึ้นและเริ่มกลายเป็นพลังมวลชนขนาดใหญ่

ในขณะที่อุดมการณ์สังคมนิยมที่เคยเฟื่องฟูในรัฐบาลของหลายประเทศมุสลิมกล
บเริ่มลดบทบาทลงอย่างรวดเร็ว

(หัวข้ออื่นๆ ภายในบทความ ประกอบด้วย :

...การขึ้นมาของอิทธิพลสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตในโลกอาหรับ...

...การระเบิดตัวของกระแสความคิดอิสลามเชิงการเมืองแนวใหม่...

...การเริ่มต้นของการแข่งขันทางอุดมการณ์ระหว่างชาอูดีอาระเบียและอิ
หร่าน...

...อิหร่านเจตคึกสองด้าน...

...ชัยชนะของอัฟกานิสถาน...

...สงครามจihadจึงกลายเป็นคำตอบที่ดีที่สุด...

...จุดอ่อนของผู้นำอิรัก...

...กระแสต่อต้านสหรัฐอเมริกา...

...บริบทสังคมที่นำไปสู่การกำเริบขึ้นของอุดมการณ์แห่งนักรบจิต...

บทส่งท้าย : โลกตะวันตกกับโลกมุสลิม

อันที่จริง ผู้นำอเมริกันเพิ่งเริ่มสนใจในภูมิภาคตะวันออกกลางอย่างจริงจัง เมื่อได้เกิดการปฏิวัติในอิหร่าน ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มของความกังวลใจอย่างมากเกี่ยวกับการขึ้นมาของอิทธิพลทางอุดมการณ์ของอิหร่าน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อในด้านความรุนแรงและยังสร้างภาวะความไม่แน่นอนในการกำหนดนโยบายของผู้นำสหรัฐอเมริกา แต่ในขณะเดียวกัน นักวิชาการอังกฤษและฝรั่งเศสได้รับรู้และสนใจเรื่องราวของโลกมุสลิมมาเป็นเวลานาน เนื่องจากตนเองเคยเป็นเจ้าอาณานิคม หลายคนได้ผลิตงานเขียนมากมายเกี่ยวกับภูมิภาคแห่งนี้ แต่ทว่างานส่วนมากได้สื่อความเป็นตะวันออก (Orientalism) ที่มักสะท้อนความเหนือกว่าของอารยธรรมตะวันตกและพรรณนาดินแดนตะวันออกกลางในลักษณะที่แปลกประหลาด (exoticism) ดังเช่น ศาสตราจารย์เอิร์นเนส เกลเนอร์ (Ernest Gellner) ปรมาจารย์ทางสาขามานุษยวิทยาและสังคมวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ได้เขียนหนังสือเรื่อง “Nation and Nationalism”

ซึ่งเป็นหนังสือที่ทรงอิทธิพลในการอธิบายการปรากฏตัวขึ้นของปรากฏการณ์ความเป็นรัฐชาติ (nation-state) ในความหมายสมัยใหม่ ซึ่งเขาอาจว่าอังกฤษเป็นชาติแรกในโลกที่มีลักษณะความเป็นชาติอย่างแท้จริงโดยผ่านระบบการศึกษาและกระบวนการปฏิวัติอุตสาหกรรม และหลายตอนในหนังสือนี้ได้แสดงความเย้ยหยันเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมและสังคมมุสลิมในหลายแห่งของโลก โดยเฉพาะในดินแดนอาหรับ

นอกจากนั้น

ยังมีนักวิชาการตะวันตกจำนวนมากมักมองว่าพัฒนาการของสังคมและ

อารยธรรมของชาวมุสลิมล้วนมีลักษณะที่อาจเป็นภัยต่อโลก ซึ่งคำว่า “โลก”
ในที่นี้คงหมายถึงโลกตะวันตกเป็นสำคัญ

ดังปรากฏในงานเขียนทางวิชาการที่มีอิทธิพล ดังเช่น The Clash of
Civilizations โดย Samuel P. Huntington หรืองานเขียนเรื่อง The Rise and
Fall of the Great Powers ของ Paul Kennedy เป็นต้น

งานวิชาการหรืองานเขียนของสื่อมวลชนที่ปรากฏในโลกตะวันตกล้วนเป็นกระจก
กที่สะท้อนว่าคนในอีกฝ่ายหนึ่งของโลกนั้นคิดอย่างไรจึงมีอิทธิพลอย่างมากในกา
รเข้าใจความคิดที่อยู่

ในตัวอักษรอันแสนธรรมดา ภาพการ์ตูนจึงไม่ใช่เรื่องใหม่
แต่เป็นการเผชิญหน้ากันอย่างเต็มที่ของกลุ่มคนที่รู้จักกันซึ่งกันและกันเป็น
เวลายาวนาน

และในโอกาสหน้า ผู้เขียนจะเล่าถึงกระแสดawah (dawa)
หรือการเผยแพร่ศาสนาอิสลามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่

เรามักประสบพบเจอการอ้างศาสนาอิสลามโดยกลุ่มที่นิยมความรุนแรงอยู่เป็นป
ระจํา การกระทำของกลุ่มดังกล่าวนอกจากสร้าง

ความทุกข์ยากให้แก่ผู้อื่นแล้วยังทำลายภาพลักษณ์ของศาสนาอิสลามที่มุ่งสอนใ
หมนุษย์เข้าใจและซาบซึ้งในคุณค่าของการดำรงชีวิตแบบเรียบง่าย

แต่ทว่ามีความสุขโดยที่ตนไม่จำเป็นต้องเบียดเบียนคนที่ด้อยกว่า

หรือห้ามคิดแม้แต่อิচ্ฌาคนที่โชคดีกว่า

สำหรับท่านผู้ใดที่สนใจที่จะแลกเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับโลกมุสลิมกับผู้เขียน

ท่านสามารถส่งข้อความเพื่อแสดงความคิดเห็นได้ที่

worldwidemuseum@yahoo.co.uk
